

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI MEKÂNSAL PLANLAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İZMİR-MANİSA PLANLAMA BÖLGESİ 1/100.000 ÖLÇEKLİ ÇEVRE DÜZENİ PLANI DEĞİŞİKLİĞİ GEREKÇE RAPORU

İzmir-Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planının 8.7. Tarım Arazileri başlığı altında; "8.7.6. Zeytinlik alanlarda, 3573 sayılı "Zeytinciliğin Islahı Ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun" hükümleri geçerlidir. Bu alanlarda, zeytinyağı fabrikaları ile zeytinyağı işletme tesisleri, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının izni doğrultusunda, bu planda değişikliğe gerek kalmaksızın alt ölçekli planlar ile yapılabilir." hükmü düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm ile birlikte 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı Ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun'un 20. maddesi uyarınca zeytinyağı fabrikaları ve zeytinyağı üretim tesislerinin yapılmasına ilişkin hususlar açıklanmıştır.

Bununla birlikte değişen koşullar ile birlikte planlama bölgesinin önemli potansiyellerinden birisi olan zeytinyağı üretiminin artırılması için plan hükümlerinde düzenleme yapılması ihtiyacı hasıl olmuştur. Çiftçinin ürettiği ürününün katma değerini arttırmak üzere işletebileceği bu tür tesisler; sanayi tesislerinden ziyade "imalathane" niteliğindeki küçük ölçekli ve yerel yapıları ifade etmektedir. Bilindiği üzere ülkemiz bir tarım ülkesi olmakla birlikte temel sektörler içerisinde tarım sektörü en az katma değere sahip sektördür. Ne yazık ki gelişmiş ülkelere nazaran ülkemizdeki çiftçilerin gelir düzeyleri oldukça düşüktür. Tarımsal gelirin düşük olması pek çok fiziki ve sosyal problemlere yol açmaktadır. Pek çok çiftçi toprağını terk ederek kentlere göç etmekte ve yeni iş olanaklarının peşine düşmektedir. Bununla birlikte kentlerdeki yoğun nüfus artışı, hızlı kentleşme, kentsel yayılma, gecekondulaşma, doğal rezervlerin yok olması gibi fiziki felaketlerin yanı sıra ülkemizde yıllardır yakından gözlemlediğimiz yabancılaştırma, dışlanma, kentlileşememe gibi boyutları çok büyük sosyal problemleri de beraberinde getirmektedir. Günümüzde kapasitesinin çok üzerinde bir nüfusu barındıran mega kentlerin boğuştuğu çevresel felaketler de bu dengesiz nüfus hareketlerinin bir sonucudur. Aynı zamanda terk edilen köyler, işlenmeyen toprak ülkemiz için büyük bir kaynak israfıdır. Üstelik küresel dünyada tüm bu problemler ulusal sınırları aşmış uluslararası bir boyut kazanmıştır. Bu çerçevede tarımsal katma değeri arttırmak günümüzde yalnızca kırsal kalkınmanın temel hedefi değil çok boyutlu bir ulusal hedefdir. Bu hedefin gerçekleştirilebilmesi için planlama bölgesine özel olan tarımsal ürünlerin katma değerinin artırılmasıyla gerçekleştirilebileceği açıktır.

Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü tarafından 2021 yılında hazırlanan Zeytinyağı Ürün Raporunda yer alan ve zeytinyağı üretiminde ön plana çıkan illerin yer aldığı tablo aşağıda verilmektedir (Tablo-1).

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI MEKÂNSAL PLANLAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Aydın	Alan	1.191	1.198	1.218	1.290	1.291	1.295	1.282	1.283	1.287	1.283
	Üretim	192	190	274	222	244	210	392	169	311	76
Muğla	Alan	894	895	892	918	919	950	949	953	981	978
	Üretim	127	110	87	171	148	182	196	39	142	44
İzmir	Alan	861	867	878	871	872	871	866	863	864	866
	Üretim	249	309	207	268	175	207	165	82	104	84
Balıkesir	Alan	684	685	694	692	692	690	690	732	732	732
	Üretim	120	151	85	120	61	156	221	83	122	108
Hatay	Alan	402	404	414	433	424	423	419	425	437	439
	Üretim	147	147	139	108	152	117	140	86	118	54
Gaziantep	Alan	309	368	400	399	400	400	399	413	424	431
	Üretim	32	48	116	27	100	9	15	64	16	54
Manisa	Alan	298	299	312	315	328	338	346	454	463	524
	Üretim	38	56	53	71	45	68	146	162	48	187
Çanakkale	Alan	301	301	304	304	304	305	305	303	307	308
	Üretim	117	129	68	94	67	106	62	37	32	40
Kilis	Alan	241	256	258	258	263	264	266	267	270	270
	Üretim	14	18	36	25	42	20	9	51	25	20
Mersin	Alan	234	238	242	241	257	259	261	267	209	211
	Üretim	49	64	101	79	120	100	105	59	75	30

Kaynak: TÜİK, 2021

Tablo-1: Türkiye’de illere göre zeytinlik alanı ve üretimi (bin da, bin ton), (Zeytinyağı Ürün Raporu, 2021, Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü)

TÜİK verileri dikkate alınarak hazırlanan söz konusu rapora göre; İzmir İlinde 2011 yılında 861.000 dekar büyüklüğünde olan zeytinlik alanların 2020 yılında 866.000 dekara çıktığı, zeytinyağı üretiminin ise 249.000 tondan 94.000 tona düştüğü tespit edilmiştir. Manisa İlinde ise 2011 yılında 298.000 dekar büyüklüğünde olan zeytinlik alanların 2020 yılında 524.000 dekara yükseldiği, zeytinyağı üretiminin ise 38.000 tondan 187.000 tona çıkarıldığı tespit edilmiştir. Yukarıda yer alan tablodan İzmir ve Manisa İllerinin Türkiye’nin en önemli zeytinyağı üretim merkezlerinden olduğu anlaşılmaktadır.

Bu çerçevede bölgede kırsal kalkınmanın desteklenmesi, zeytincilikle uğraşan kırsal nüfusun katma gelirin arttırılması ve planlama bölgesi içerisinde zeytinyağı üretiminin arttırılması amacıyla ÇDP’nin 8.7.6 plan hükmünde düzenleme yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bu çerçevede İzmir-Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planının 8.7. Tarım Arazileri başlığı altında yer alan “8.7.6. Zeytinlik alanlarda, 3573 sayılı “Zeytinciliğin Islahı Ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun” hükümleri geçerlidir. Bu alanlarda, zeytinyağı fabrikaları ile zeytinyağı işletme tesisleri, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının izni doğrultusunda, bu planda değişikliğe gerek kalmaksızın alt ölçekli planlar ile yapılabilir.” plan hükmünün “8.7.6. Zeytinlik alanlarda, 3573 sayılı “Zeytinciliğin Islahı Ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun” hükümleri uygulanır. Bu alanlarda ve 5403 sayılı Toprak Koruma Ve Arazi Kullanım Kanununa tabi diğer alanlarda, 3573 sayılı “Zeytinciliğin Islahı Ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun” hükmünde tanımlanan zeytinyağı fabrikaları, zeytinyağı işletme tesisleri, zeytin işleme tesisleri v.b. tesisler, T.C. Tarım Ve Orman Bakanlığının izni doğrultusunda, bu planda değişikliğe gerek kalmaksızın alt ölçekli planlar ile yapılabilir. Bu tesislere ilişkin yapılaşma koşulları alt ölçekli planlarda belirlenir.” şeklinde düzenlendiği İzmir-Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği hazırlanmıştır.